

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická
Katedra románských jazyků

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponentů)

Práci předložil(a) student(ka): Dagmar Dolejšová
Název práce: **Holocaust ve francouzské literatuře**

Oponoval: Mgr. Lucie Divišová

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl splněn):

Cílem bakalářské práce Holocaust ve francouzské literatuře bylo získat ucelený obraz holocaustu na základě analýzy dvou děl – Mein Kampf A. Hitlera coby díla dobově autentického a Laskavých bohyně J. Littella coby díla románové fikce (2006). Autorka se úvodu práce zabývá rasovou teorií, vývojem antisemitismu směrem k vyhlazování; odraz obého pak dokládá ve zmiňovaných dílech. Závěrečná část je pak věnována tématu zabíjení za druhé světové války a pojetí viny (obojí vzhledem k analyzovaným dílům). Ač se jedná o poměrně širokou problematiku, autorce bakalářské diplomové práce se dle našeho názoru podařilo vyváženě popsat jak teoretické zázemí daného tématu, tak z díla vyjmout vhodné pasáže pro demonstraci daných tezí, a v tomto smyslu byl cíl práce splněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autorka bakalářské práce si zvolila velmi ambiciózní téma, jakým holocaust v literatuře bezpochyby je. Svě téma dokázala zúžit a precizně formulovat zejména ve velmi dobře formálně i obsahově zpracované kapitole, v níž srovnává dobový text Mein Kampf (argumentaci pro rasovou teorii, zneužití evoluční teorie) a posléze fikčního epického textu – románu Laskavé bohyně J. Littella, napsaného o několik desítek let později, v níž se objevuje argumentace vyvracející podloženost rasové teorie.

Jak jsme již výše uvedli, práce je poměrně dobře vyváжена teoreticky i hermeneuticky. Přesto se domníváme, že by hned na počátku teoretické části bylo dobré definovat stěžejní pojmy, se kterými je v práci zacházeno, a těmi jsou holocaust, šoa a sionismus. U prvních dvou je sice pravda, že se jedná o pojmy veskrze známé a že jeden se používá ekvivalenčně na místě druhého, přece jen však pojem holocaust evokuje jakési odpykání viny (*holocauston* znamená v řečtině druh oběti v Chrámu: celopal, zápalnou oběť zvířete), zatímco *šoa* je možná vhodnější pojem, znamenající katastrofu, chaos či vyhlazení. Nejedná se nám o slovíčkaření, ale o to, že i autorka svým způsobem reaguje v práci na to, proč byli Židé jako národ vyhlazováni (a vhodně zmiňuje existenci různých scestných teorií o židovské vině – od středověkých pomluv po teorii celosvětového židovského spiknutí za účelem světovlády). Autorka bakalářské práce se rovněž vyjadřuje k teorii, kterou naznačuje samotný román Laskavé bohyně: že nacisté na Židech vlastně chtěli vyhladit to, co Židé jako národ přejali od Němců, aby se přizpůsobili stávající společnosti a jejím mravům („la volonté de tuer le Juif en soi-meme“, v práci s. 34). Tato v podstatě jungiánská teorie stínu, kdy nám na druhých vadí právě ty věci, které skrytě nenávidíme sami na sobě (což si ovšem nechceme přiznat, a tak ti druzí slouží projekci tohoto stínu), je již ale pouze a pouze osobitá teorie Littellova, tedy autorská interpretace J. Littella, a v kontextu židovských dějin a dějin šoa by si jistě vyžadovala i tato interpretace své zařazení. Rovněž myšlenka „*quoi de plus völkisch que le sionisme*“ (v práci s. 19) by zasloužila širší vysvětlení.

Dalším zajímavým momentem, který je v bakalářské práci otevřen, je vztah nacismu k církvím (zde pouze k církvi katolické) – autorka práce zmiňuje, že se k tomuto tématu napříště vrátí, ale v rámci pozdějšího zúžení analyzované problematiky se tak již nestalo.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Autorka dokázala, že je schopna analýzy persvazivní komunikace (tj. rozboru argumentace rasové teorie v Mein Kampf a přesvědčovacích formulací v díle Laskavé bohyně, které tuto teorii zpochybňují). Studentka použila velmi vhodně strukturu tohoto rozboru podle návodných instrukcí z výukové adresy www.etudes-litteraires.com.

Zvláště vysoce hodnotíme schopnost vyjadřovat se ke zvolenému tématu na patřičné jazykové úrovni s minimem stylistických nebo pravopisných odchylek. Odkazy na použitou literaturu a citace jsou formálně v pořádku, ocenili bychom zacházení do větší hloubky s tištěnou sekundární literaturou – práci se sekundární literaturou autorka omezuje na elektronické zdroje, byť si ceníme toho, že u nich proběhla promyšlená selekce.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Považujeme předloženou práci za **mimořádně zdařilou** a autorka by měla uvažovat o jejím rozšíření na práci diplomovou s tím, že by mohla například rozvinout některé ze zde naznačených otázek.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- Autorka píše na konci své práce o **tématu odpovědnosti za holocaust** spáchaný za 2. světové války – vychází z románu Laskavé bohyně, kde se stírá **individuální a kolektivní vina** („d'apres le roman, les responsables des actes de la Deuxieme Guerre mondiale sont soit tous, soit personne parce que c'était le hasard qui avait fixé les roles des gens et c'est pourquoi chaque Allemand portait autant de responsabilité.“ Bakalářská práce, s. 50). J. Littell je potomkem polských Židů, kteří emigrovali do Spojených států, a narodil se v roce 1967. Autorka by mohla objasnit, proč je autorská perspektiva románu odlišná od děl napsaných autory, kteří si zkušeností holocaustu (např. E. Wiesel) sami prošli – proč by např. hlavní postava Laskavých bohyně - Maximilien Aue - se svým cynismem v díle Wieselově nebyla myslitelná. V tomto ohledu je možno se nechat inspirovat například pojetím viny podle německého filosofa Karla Jasperse v díle Otázka viny.
- V úvodu práce se píše, že Laskavé bohyně získaly dvě velká literární ocenění a že úspěch knihy byl dán mj. tím, že se jedná o dílo syntetické, psané v originále francouzsky, a fakta v něm sdělovaná precizně odpovídají nastudované literatuře. Autorka by se mohla zamyslet, **jaké jiné důvody ještě mohly vést k tomu, že kniha ve Francii získala na začátku 21. století takový ohlas** a jaký je v současnosti vztah Francie k holocaustu a k spoluvině za osudy židovských spoluobčanů: během druhé světové války bylo z Francie deportováno 75 000 Židů, z toho 25 000 Židů francouzského občanství; k tomuto počtu je třeba připočítat dalších 3 000 Židů, kteří zahynuli v koncentračních táborech přímo ve Francii, a další tisícovku Židů popravených mimo tábory. Až do oficiálního prohlášení prezidenta Jacqua Chiraka v roce 1995 Francie mlčela ke spoluvině svých politických představitelů a státních institucí na deportacích francouzských Židů. Kolaboranti byli většinou zbaveni odpovědnosti a veškeré pokusy o soudní proces s těmi, kdo byli přímo odpovědní za deportaci, se odkládaly na neurčito. Nadto existovala celá řada francouzských občanů, kterým žádnou přímou vinu dokázat nelze, ale kvůli jejichž systematickému „upozorňování“ mnozí židovští uprchlíci žádný azyl (ať již skrytě ve Francii nebo oficiálně ve Švýcarsku nebo dále) nikdy nezískali.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl): **výborně**

Datum: 20. května 2013

Podpis: Lucie Divišová

Lucie Divišová